

Nytt vårdprogram för barn- och ungdomsdiabetes

Sture Sjöblad, red. **Barn- och ungdomsdiabetes**. 184 sidor. Lund: Studentlitteratur, 1997. Pris ca 310 kr. ISBN 91-44-00201-7.

Recensent: docent Otto Westphal, barnmedicinska kliniken, Östra sjukhuset, Göteborg.

Ett nytt vårdprogram, »Barn och ungdomsdiabetes», har utarbetats och färdigställts 1996 – en uppföljning av det närmast föregående från 1987. Under de närmare tio år som passerat har en mängd ny kunskap byggts upp, och därför är det nya vårdprogrammet mycket välkommet. Samtliga kapitel har anpassats till denna nya kunskap, några nya har tillkommit.

De flesta kapitlen disponeras enligt tidigare principer: Bakgrund – principer – rekommendation, vilket gör att man snabbt i en klinisk situation kan aktualisera en frågeställning.

Vårdprogrammet inleds med kvalitetsutveckling inom diabetesvården – S:t Vincentdeklarationen, som är målet för modern diabetesbehandling år 2000.

Otillräckliga och tyvärr i vissa fall minskande resurser försvårar möjligheterna att uppfylla målen, men det nya vårdprogrammet är en viktig förutsättning för att sprida information och kunskap i modern barn- och ungdomsdiabetologi.

Detaljerad instruktion i akut omhändertagande

Den största omarbetningen har skett av kapitlet »Akut omhändertagande – behandling av hyperglykemi utan och med ketoacidosis». Detta kapitel behandlar ett svårt medicinskt problem som inte berör många barn varje år – det är få kolleger som får möjlighet till större egna erfarenheter – men tyvärr förlorar vi något barn vart eller varannat år i denna svåra komplikation. Författaren har tagit lärdom av tidigare vårdprogram, litteraturstudier och egna erfarenheter och ger i detta kapitel en detaljerad instruktion i det akuta omhändertagandet. Behandlingsstrategin

NYA BÖCKER

är stegvis uppbyggd med hänsynstagande till barnets ålder och graden av ketoacidosis. Handläggning enligt givna anvisningar har alla förutsättningar att minska riskerna för den ibland fatala komplikationen hjärnödemed. Kapitlet är ganska detaljrikt och avslutas med ett tabellariskt handlingsprogram – utmärkt i akutsituationer.

En modernare syn på diabetes har lett till omformulering av vissa rubriker – kostbehandling i det gamla vårdprogrammet har bytts ut mot »Mat vid diabetes» där bl a den mycket aktuella frågan socker och sötningemedel diskuteras. Nya kapitel är »Åtstörningar vid diabetes», där framför allt ett bulimiskt matbeteende blivit ett allt större problem.

Svar på frågor om diabetes

Vår kunskap om genetiska faktorer har vidgats, och läsaren får här svar på många av de frågor som föräldrar ställer

men också på det våra diabetesnäringsringar, som ser sig själva i en föräldraroll, behöver adekvat information om. Särskilda kapitel om ögon- och njurkomplikationer ger sakligt innehåll om risker men också om behandlingsmöjligheter. Nya bestämmelser om diabetes och körkort presenteras.

Detta nya, helt omarbetade vårdprogram kan sträckläsas och fyller rimliga behov av baskunskap i modern barn- och ungdomsdiabetes, men har också alla förutsättningar att vara en närmast oundgänglig handbok för att lättillgängligt ge svar på frågor om diabetes till alla som kommer i kontakt med barn- och ungdomsdiabetiker, vare sig man är skolsköterska, barnläkare i öppen vård eller specialistläkare på universitetssjukhus. Även våra anestesiloger, som ibland har begränsad erfarenhet av barn men som inte sällan är oss behjälpliga med patienter i hyperglykemi med svår ketoacidosis, kan snabbt få råd och anvisningar

som underlättar handläggningen av denna svårbehandlade patientgrupp – allt för att försöka uppnå S:t Vincentdeklarationens mål – optimal diabetesvård. •

Rationalitet och moralisk expertis

Anne Maclean. **The elimination of morality. Reflections on utilitarianism and bioethics**. 219 sidor. London: Routledge, 1997. Pris £ 38.50. ISBN 0-415-01081-0.

Recensent: bibliotekarie Richard Ohlsson, Kalmar läns vårdhögskola.

I inledningen till Platons dialog »Gorgias» deklarerar Sokrates att han vill »fråga honom (Gorgias) vari hans konst består, och vad det är han undervisar i». Gorgias förklarar att han lär ut talekonstens gåva och speciellt då i etiska frågor. Vad jag kan erbjuda är, säger han, inte enbart övertygelser utan kunskap »om rätt och orätt».

Gorgias hävdar alltså att han besitter moralisk expertis för att avgöra frågor om rätt och fel. Just detta påstående, att filosofer skulle vara särskilt lämpade att avgöra moraliska spörsmål, är en tes som Anne Maclean går till frontalangrepp mot i boken »The elimination of morality». Som utgångspunkt för sitt angrepp citerar hon den brittiske filosofen John Harris, som i sin bok »The value of life» skriver att »just as the proper business of medicine is not merely to understand the nature and causes of illness but to try to prevent or cure it, so the proper business of medical ethics is not merely to understand the nature of the moral problems raised by medical practice but to try to solve them».

Ingen moralisk sanning

Detta tolkar Maclean, med all rätt, som att Harris menar att liksom praktiserandet av medicin kräver vissa specifika kunskaper om hur människokroppen är uppbyggd och fungerar för att rätt diagnos skall kunna ställas, krävs specialkunskaper för att kunna bedöma rimligheten i ett argument, avslöja inkonsekvenser och logiska fel i ett resonemang. I det första fallet är läkaren expert, och i